

4

Vragenuur: Vragen Van Tongeren

Vragen van het lid Van Tongeren aan de minister van Defensie, bij afwezigheid van de minister van Buitenlandse Zaken, over **de acties van de Nederlandse regering voor een schip onder Nederlandse vlag dat vreedzaam protesteert in internationale wateren maar door de Russische kustwacht overmeesterd is.**

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):

Voorzitter. Greenpeace demonstreert tegen Russische olieboringen in het Noordpoolgebied. Het laatste wat ons klimaat nodig heeft, is meer fossiele brandstof, al helemaal van plekken waar die zo moeilijk winbaar is, van plekken met zo'n kwetsbaar ecosysteem. Waar oliewinning is, zijn olielekages en wij willen geen beelden van met olie besmeurde ijsberen. Greenpeace had niet op een warm welkom gerekend, maar beschietingen, gewapende Russen die vanuit een helikopter op het dek springen, het vernielen van allerlei communicatiemiddelen en het gevangennemen van de bemanning bij een vreedzaam protest op volle zee is absurd.

Ik vraag de minister van Defensie niet om helikopters naar Moermansk te sturen om daar de bemanning op te halen, maar ik zou wel van haar willen weten in hoeverre de Nederlandse aanpak gehinderd wordt door de Russische gas- en oliepolitiek. Is de Nederlandse diplomatie door deze oliebelangen teruggebracht tot een beleefde fluitertoon? Wat levert diplomatiek verkeer met de Russische autoriteiten op? Wordt het geen tijd om het hogerop te zoeken? Is bijvoorbeeld gedacht aan een statenklacht onder het mensenrechtenverdrag? Wordt het niet tijd voor een gang naar het Internationaal Gerechtshof? Heeft Nederland duidelijk publiekelijk kritiek geuit op het disproportionele geweld dat de Russen hier op vreedzame demonstranten hebben uitgeoefend? De Arctic Sunrise vaart onder de Nederlandse vlag. Nederland is onderdeel van de Europese Unie. Welke druk valt er vanuit de Europese Unie te verwachten? Stelt het kabinet een ultimatum wegens de gijzeling van de Arctic Sunrise en haar bemanning? Is er een ultimatum om helderheid te krijgen over de eventuele aanklachten tegen deze bemanning? Wat was de Nederlandse reactie toen duidelijk werd dat het schip geënterd was, maar er geen officiële Russische melding was aan de vlagstaat, wat wel moet gebeuren? Wat was de Nederlandse reactie toen duidelijk werd dat twee Nederlandse opvarenden gevangengenomen, gegijzeld, vastgezet waren — wij weten het niet — maar niet gemeld was aan Nederland, het land van hun nationaliteit en hun paspoort, dat deze mensen vastzaten, wat volgens internationale afspraken wel moet gebeuren?

De voorzitter:

Ik geef het woord aan de minister van Defensie. Ik wens haar heel veel sterkte met het beantwoorden van al deze vragen in twee minuten.

Minister **Hennis-Plasschaert:**

Voorzitter. Dank u wel en dank voor de vragen. Laat ik duidelijk zeggen dat wij de zorgen delen die net door uw Kamer

zijn geuit. Nederland is inderdaad vlaggenstaat van de Arctic Sunrise. Op basis van de nu beschikbare informatie zijn wij van mening — collega Timmermans is er al duidelijk over geweest — dat Rusland toestemming had moeten vragen alvorens afgelopen donderdag actie te ondernemen en in ieder geval de redenen had moeten aangeven waarom het daartoe overging. Dat is niet gebeurd. Zowel de minister-president als de minister van Buitenlandse Zaken heeft aangegeven dat te betreuren. Wij hebben daarom de Russische autoriteiten om uitleg gevraagd. Gisteren is de Russische ambassadeur op gesprek geweest bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Dat gaat ook via onze ambassade in Moskou. Uiteindelijk zijn er ook vragen op schrift gesteld, omdat je eindeloos met elkaar in dialoog kunt zijn. Het gaat erom dat wij concrete antwoorden krijgen op de vragen die de Kamer heeft en die ook het kabinet heeft. Wij verwachten een reactie voor vanavond zes uur van de Russische autoriteiten. Wij hebben alvast aangegeven dat Nederland van oordeel is dat het schip moet worden vrijgegeven en dat de opvarenden, onder wie de twee Nederlanders, moeten worden vrijgelaten.

Tot slot. As we speak zijn onze consulaire medewerkers aan boord gegaan van het schip.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):

Ik ben blij te horen dat er consulaire bijstand is, zodat familieleden en vrienden van de bemanning via die kanalen hopelijk wat geruststelling krijgen. "Betreuren" en "geschokt"; het zijn terechte woorden, maar ik wil van de minister weten wat er verder wordt ondernomen. Is er publiekelijk kritiek geuit op Rusland? Komt er een statenklacht? Gaan wij naar het Internationaal Gerechtshof? Gaan wij dat in Europa doen? De Kamer zou er graag, desnoods schriftelijk, door minister Timmermans over geïnformeerd worden, maar iets meer dan: minister Hennis waarschuwt Poetin voor de laatste maal.

Minister **Hennis-Plasschaert:**

De boodschap is duidelijk. Ik kan Poetin heel vaak waarschuwen, maar het gaat erom dat de Russische autoriteiten datgene leveren waarom wij hebben gevraagd. Het is afwachten. Wij verwachten die reactie voor vanavond zes uur. Dat betekent dat wij ook dan pas ons informatieplaatje compleet hebben. Het is nu verre van compleet. Wij kunnen dan ook heel moeilijk dingen bevestigen dan wel ontkrachten. Ik ben graag bereid toe te zeggen dat de Kamer op de hoogte wordt gehouden. Het heeft niet zo veel zin voor mij om nu te speculeren over als-dan-scenario's. De realiteit is dat ook wij hebben gezegd dat, als de informatie die wij nu hebben klopt en de Russische autoriteiten niet met informatie komen waarmee het tegendeel wordt bewezen, de opvarenden moeten worden vrijgelaten en het schip moet worden vrijgegeven. Kortom, het is ook voor ons even wachten tot vanavond zes uur.

Hebben wij publiekelijk een statement gemaakt? Ik denk het wel, maar het gaat er nu om, het informatieplaatje compleet te krijgen. Dan beraden wij op verdere acties.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):

Ik zou graag iets meer willen weten over dat beraden op verdere acties. Hoe lang vindt de minister het redelijk om zich daarop te beraden? Op welk moment komen verdere

internationale stappen in beeld? Die scenario's liggen ongetwijfeld op het ministerie. Kan de minister er iets meer over delen dan: wij proberen de informatie op orde te krijgen en wij wachten verder af?

Minister Hennis-Plasschaert:

Ik gaf net al aan dat medewerkers van het consulaat-generaal in Sint-Petersburg op dit moment aan boord stappen dan wel net aan boord zijn gegaan of nog met kleine bootjes onderweg zijn naar het schip. Ook daarvan zijn wij afhankelijk. Wij wachten op nieuwe informatie van onze medewerkers die aan boord gaan, maar ook van de Russische autoriteiten. Geloof u mij: wij gaan niet achterover leunen als de Russische autoriteiten geen weerwoord geven op de gebeurtenissen en geen nadere informatie geven. Ik zeg toe dat mijn collega van Buitenlandse Zaken, de heer Timmermans, de Kamer nader zal informeren als wij de informatie compleet hebben.

Mevrouw Ouwehand (PvdD):

Het kabinet maakt zich in dit geval zorgen over de activisten, het kabinet maakt zich zorgen over de schending van de mensenrechten van degenen die een seksuele geaardheid hebben die het bewind in Rusland niet aanstaat en het kabinet maakt zich zorgen over de positie van Rusland in de discussie over Syrië. Denkt het kabinet dat het helpt dat wij zo graag willen dat Rusland onze kalfjes, onze bloemen, onze paprika's koopt?

Minister Hennis-Plasschaert:

Volgens mij is het van belang om dialoog met de Russische autoriteiten te blijven voeren, juist omdat wij dan onze punten van zorg aan de orde kunnen stellen. De deur dichtgooien voor een dialoog betekent ook dat wij onze zorgen niet kunnen delen en überhaupt geen follow-up kunnen geven aan de gebeurtenissen die nu plaatsvinden.

De voorzitter:

Mevrouw Ouwehand stelt nu haar tweede vraag.

Mevrouw Ouwehand (PvdD):

Ik vraag dit omdat ik de minister van Buitenlandse Zaken, toen hij ook boos was over de opstelling van Rusland in de Veiligheidsraad, heb gevraagd niet verder in te zetten op een uitbreiding van de handelsbetrekkingen. We willen zo graag dat Rusland onze spullen koopt. Het is maar een theorie, hoor, maar het zou kunnen dat onze positie — het druïpt ervan af dat wij graag willen dat Rusland ons ietsje rijker gaat maken — niet erg helpt als wij de Russen aanspreken op gedrag dat ons niet aanstaat. Het is maar een theorie, maar als het kabinet zegt "daar is niks van waar", dan heb ik natuurlijk niks gezegd.

Minister Hennis-Plasschaert:

Ik denk dat de vrijhandel, waar een handelsnatie zoals Nederland bij gebaat is, te allen tijde niet zomaar kan worden genegeerd. Los daarvan merk ik op dat het van belang is dat wij de dialoog die wij met Rusland en de Russische autoriteiten hebben, blijven voeren, willen wij onze zorgen überhaupt nog kunnen delen. Dat staat nog los van de

handelsbelangen die ook een rol spelen. Kortom, ik zal blijven pleiten voor deze dialoog, waarbij de heer Poetin van zijn hart geen moordkuil maakt. De Nederlandse regering zal dat ook niet doen.

De voorzitter:

Ik neem aan dat u de president bedoelt.

Minister Hennis-Plasschaert:

Ja, dat bedoel ik.

De voorzitter:

Wij proberen altijd de functies te noemen in plaats van de namen.

Mijnheer Sjoerdsma. Ik mag het dan weer wel.

De heer Sjoerdsma (D66):

Voorzitter, dank. Functie: Kamerlid.

Ook mijn fractie maakt zich grote zorgen over deze boot van Greenpeace. Dit incident staat natuurlijk niet op zichzelf. Het bevindt zich in een lange rij van incidenten en trends waar Nederland zich zorgen over maakt. Ik noem de anti-homowetgeving en de manier waarop mensenrechtenorganisaties worden lastiggevallen. Het is niet bepaald een feestelijke omlijsting van het Nederland-Ruslandjaar. Ik wil de minister dan ook vragen op welk moment zij conclusies trekt voor dat jaar. Op welk moment worden die feestelijkheden een stukje soberder?

Minister Hennis-Plasschaert:

De precieze activiteiten in het kader van het bilaterale jaar heb ik nu niet op het netvlies. Wat ik wel weet, is dat er binnenkort een afsluiting zal plaatsvinden. Ik meen dat het goed is dat wij ons realiseren dat het staatshoofd hier is geweest, dat wij ook die gelegenheid hebben gebruikt om onze zorgen over een aantal zaken, bijvoorbeeld gelijke rechten en de homo-emancipatie, aan de orde te stellen en dat wij van ons hart geen moordkuil maken. Dat is precies de manier waarop wij die contacten met Rusland kunnen en moeten blijven benutten.

De voorzitter:

Ik dank de minister voor haar antwoorden en voor haar komst naar de Kamer.